

KİMYA SANAYİİNE BAKIŞ

Teknoloji, Ar-Ge ve inovasyonla iç içe yaşayan kimya sanayi, birçok endüstri kolunun tedarikçi konumunda, sermaye yoğun bir sektördür. Ülkelerin gelişmişlik göstergelerinden biri olarak kabul edilen bu sektör; tüketici malları (parfüm, kozmetik, sabun, deterjan), temel kimyasallar (petrokimyasallar, plastik, sentetik kauçuk, suni elyaf, endüstriyel gazlar, gübre), özel kimyasallar (boya, mürekkep, tarım ilaçları) ve ilaç gibi alt kategorileriyle geniş bir yelpaze oluşturuyor.

Türk Kimya Sektörü hem krizin yaralarını sarmak, hem de gelişmişlik düzeyini yükseltmek için yoğun çaba sarf ediyor. Sektörün AB ve Rusya pazarının yanı sıra son dönemde Ortadoğu pazarında artan etkinliği de gözlerden kaçmıyor. Bununla birlikte son yıllarda sektörün gündeminden düşmeyen ve 2010 yılı sonundan itibaren yürürlüğe girecek Reach regülasyonunun, AB'ye yapılan ihracat açısından nasıl bir tablo ortaya koyacağı da merak ediliyor.

SEKTÖRÜN TÜRKİYE'DEKİ GELİŞİMİ

Türkiye'de temelleri Cumhuriyetin ilanının ardından atılan Kimya Sektörü, sanayiye paralel gelişim göstermiştir. Kimyasal ürünlere olan gereksinim artarken, çeşitli sanayi kolları için ara kimyasal ürünler zamanla büyük önem kazanmıştır.

Cumhuriyet döneminde sermaye imkânsızlıkları nedeniyle ilk kimya sanayi müesseseleri devlet tarafından kurulmuştur. Gemlik Suni İpek Fabrikası, Makine-Kimya Endüstrisi Kurumu, Bor Sanayi Tesisleri, Azot Sanayi ülkemizde ilk kurulan kimya fabrikaları arasında yer almıştır.

1950 yıllarında başlayan sanayileşme hamlesiyle, kimyasal maddeye olan gereksinim doğal olarak artmıştır. Ancak 1950'den itibaren başlatılan ithalatta liberasyon rejimi, ihracatın ithalatı karşılamaktan uzak kalması nedeniyle, kısa bir zaman sonra Türkiye'de baş gösteren döviz darlığı kimyasal madde ithalatını zorlaştırmıştır. Özel teşebbüs kimyasal maddeyi ülkede üretmeyi düşünmüş, ancak o tarihlerde müteşebbis daha kolay alanlarda; tekstil ve geleneksel bir sanayi kolu olan deri ve zamanla başka sanayi kollarında yatırım yapmaya başlamıştır.

Bilgiye ihtiyaç duyulduğu ve özel sektöre yabancı bir alan olduğu için bu dönemde kimya sanayiinde bir-iki basit atölyeden başka direkt yatırım gerçekleşmemiştir. Bu yüzden Türk pazarında ve özellikle tekstil alanında boya ve yardımcı kimyasal madde satan yabancı kimya fabrikaları ilk yatırımlara girişmişlerdir.

Zamanla Türk özel sektörü de kimya sanayiinde yatırıma yönelmiş, kurulan yabancı firmalar ise tevsî yoluyla kapasitelerini büyümüş ve ürün çeşitlerini artırmışlardır.

Bu arada devlet 1970 yılında önce küçük kapasiteli petrokimya tesisini Yarımca'da ve 1985 yılında da büyük kapasiteli Aliağa Petrokimya kompleksini kurmuş ve işletmeye açmıştır.

1972 ile 1990 yılları arasında Türkiye'de çeşitli küçük, orta ve büyük sayılabilecek fabrikalar Kimya Sektörü'nde yerini almaya başlamıştır.

SEKTÖREL PANORAMA

Türk Kimya sanayinde 454'ü yabancı sermayeli olmak üzere 4 bin civarında firma faaliyet gösterirken, firmaların genel yapısı ise KOBİ statüsündedir.

Sektörde yaklaşık 2 bin 500 ürün üretiliyor. Kimya sanayi; temel kimyasallar, tüketici ürünleri, ilaç, özel&fine kimyasallar olmak üzere farklı alt gruplar şeklinde kategorize ediliyor. Petrokimyasallar, plastik, sentetik kauçuk, suni elyaf, endüstriyel gazlar ve gübreden oluşan 'temel kimyasallar' alt sektörü kimya sanayinin neredeyse %40'ını oluşturuyor.

Parfüm, kozmetik, sabun ve deterjandan oluşan 'tüketici ürünlerinin ise Kimya Sektörü içerisindeki payı %12 düzeyinde. Boya ve mürekkep, tarım ilaçları gibi kategorilerden oluşan 'Özel&Fine kimyasallar' ise kimya sanayinin %25'ini kapsıyor.

Kimya sanayinde nihai tüketim %30'lar düzeyinde iken, sanayinin önemli tedarikçileri arasında ise; otomotiv, inşaat, tekstil ve tarım ilk sıralarda geliyor. Sektöre, 2009 yılında 306 milyon USD doğrudan uluslararası yatırım girişi olmuştur.

SEKTÖREL ANALİZ

"2011 Dünya Kimya Yılı" kapsamında yapılacak olan faaliyetlerde etkin rol almayı planlayan Türk kimya sanayi, krizin yaralarını sararak içinde bulunduğumuz 2010 yılını verimli geçiriyor. 2009 yılında toplam 11 milyar USD ihracat gerçekleştiren sektörde ihracatta çita yükselmeye

devam ediyor. İstanbul Kimyevi Maddeler ve Mamüleri İhracatçıları Birliği (İKMİB) değerlendirmelerine göre; sektörün ihracatı, ocak ayında değer bazında %47,51, şubat ayında %43,52 oranında artış gösterirken, 6 aylık dönemde en önemli artış, mart ayında yaşandı.

Mart ayında Kimya Sektörü ihracatı rekor kırarak, %75,06 oranında arttı. Nisan ayını %41,24 oranında artışla kapatan sektörün mayıs ayı ihracatındaki artış %40,46 oldu.

Haziran ayında ihracatta değer olarak %23,07, miktar olarak %20,77 artış görülürken, 1 milyon 39 bin ton ihracata karşılık, 1 milyar 54 milyon dolarlık gelir elde edildi.

Irak, Almanya, İran, Mısır ve İtalya, Ocak-Haziran döneminde kimyasal ihracatta ilk 5 sırayı oluşturan pazarlar oldu. Miktar bazında ihracat Mısır'a %174,76, İran'a %153,56, İtalya'ya %72,84, Irak'a %48,22 ve Almanya'ya %27,14 oranında artış gösterdi. Türk kimya sanayi yıl sonunda 12 milyar dolarlık ihracat hedefliyor.

Kaynak:Dünya Gazetesi

(Güncellenme Tarihi:12.07.2010)